

SF1624, Fr1 #1

Admin: allt (!?) du behöver
veta finns i Canvas
(Kursbok, upplägg, etc, etc)

Tjatt: registrera er NU! ;
(via "mina sidor".)

Lite om struktur: Varje vecka
↔ modul.

Upplägg: F F Ö F Ö S
          ↑   ↑   ↑
föreläsning övning seminarie
                                  (gör bonus!)

Tips: ① Läs bok!

② Räkna så mycket du
orkar!

Frågor?

Vektorer (kap 1.1)

$\mathbb{R}^2$: "planet"

$\mathbb{R}^3$: "rummet"

$\mathbb{R}^n, n \geq 4$: !?

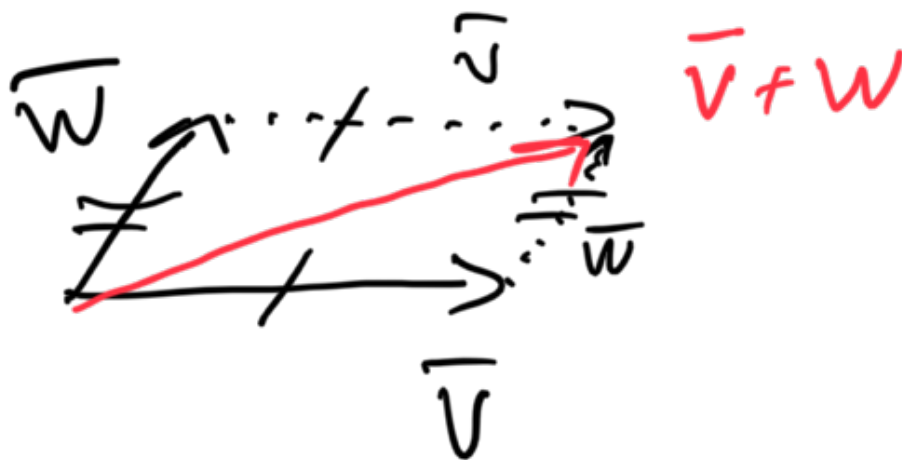
Geometrisk tolkning, särskilt i $\mathbb{R}^2$

vektorer $\leftrightarrow$ "pilar i planet"

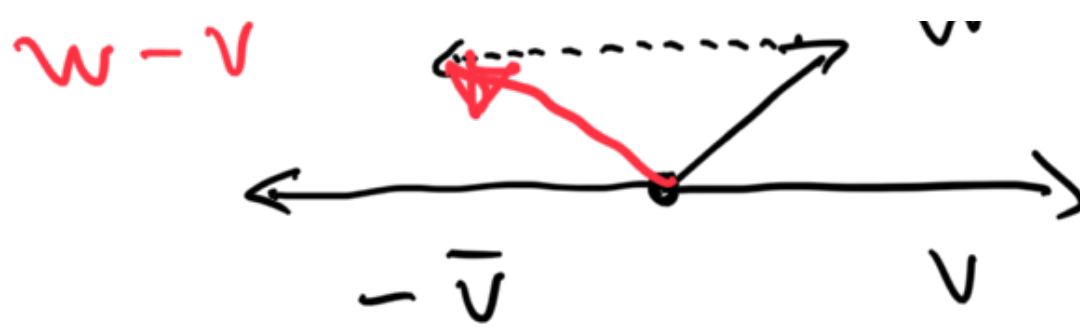
Att: $\mathbb{R}$
 $\vec{a}$ - mängden
av reella tal.

Addition:

Subtraktion:

Anm: $\bar{w} - \bar{v} = \bar{w} + (-\bar{v})$

↑
motsatt
riktning!

Skalar multiplikation:

givet $\bar{v} \in \mathbb{R}^2$ och $t \in \mathbb{R}$

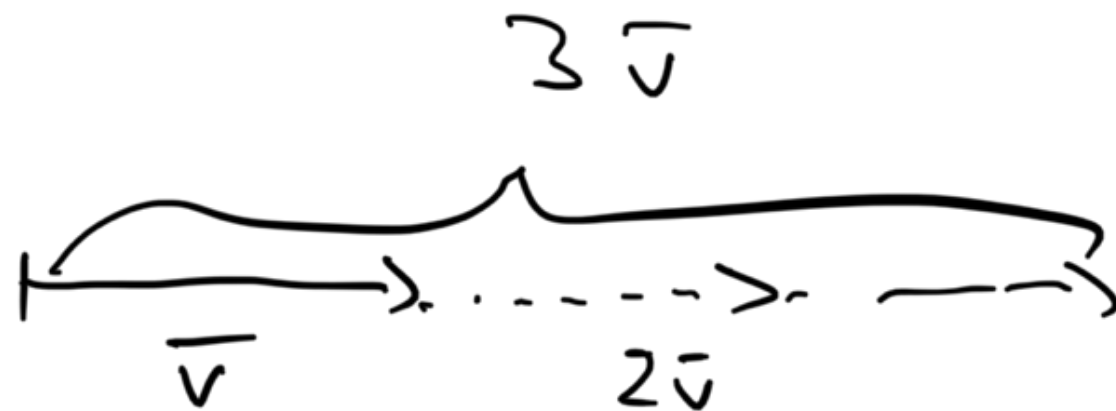
↑
"tillhör"

(t är en "skalar") gäller

$$t \cdot \bar{v} \in \mathbb{R}^2$$

$$t = 2, 3$$

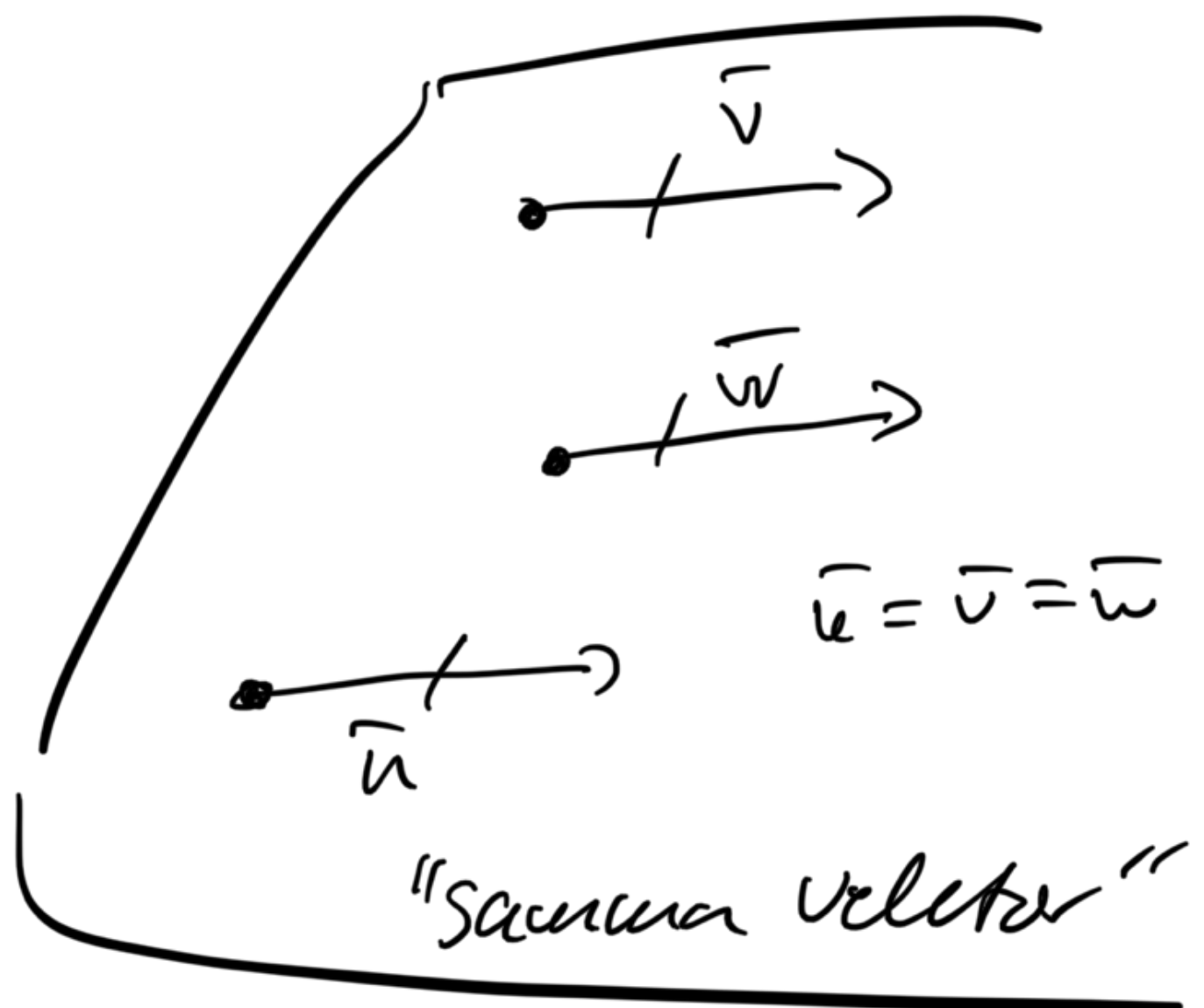
Ex:

$$\frac{1}{2} \cdot \bar{v}$$

$$(-1) \cdot \bar{v}$$

$$\left(-\frac{3}{2}\right) \cdot \bar{v}$$

$$\bar{u} = \bar{v} = \bar{w}$$

$$(-1) \cdot (-\bar{v}) = \bar{v}$$

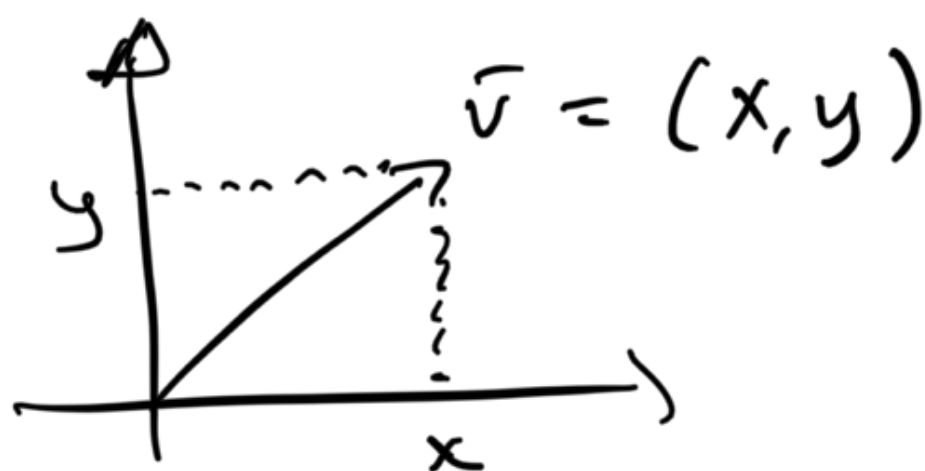
$$\bar{v}$$

$$-\bar{v}$$

$$(-1) \cdot (-\bar{v}) = \bar{v}$$

"Contemporary linear algebra"
 by Anton & Busby. (304)

Koordinater:

Ex: $\vec{v} = (1, 2)$

(Anm: vad händer om
vi använder snett koord. system
Ex

(i $\mathbb{R}^3$: $\vec{v} = (x, y, z)$ (eller
 (x_1, x_2, x_3)
eller
 (v_1, v_2, v_3)),

Addition mha koordinater:

$$(x_1, y_1) + (x_2, y_2) = (x_1 + x_2, y_1 + y_2)$$

Skalar mult. mha koordinater:

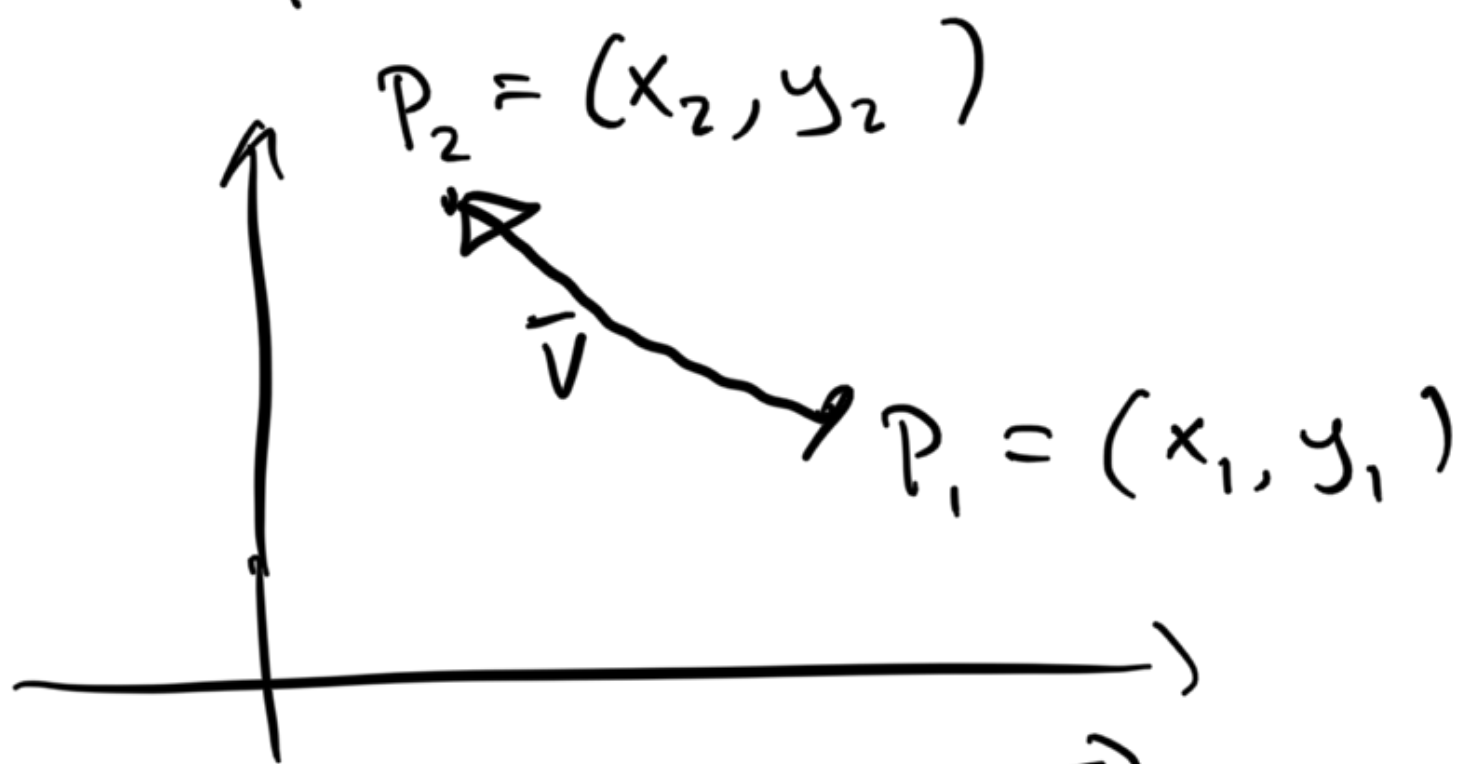
$$t \cdot (x, y) = (t \cdot x, t \cdot y)$$

Ex: $\frac{1}{2} \cdot (1, 2) = \left(1 \cdot \frac{1}{2}, 2 \cdot \frac{1}{2}\right)$

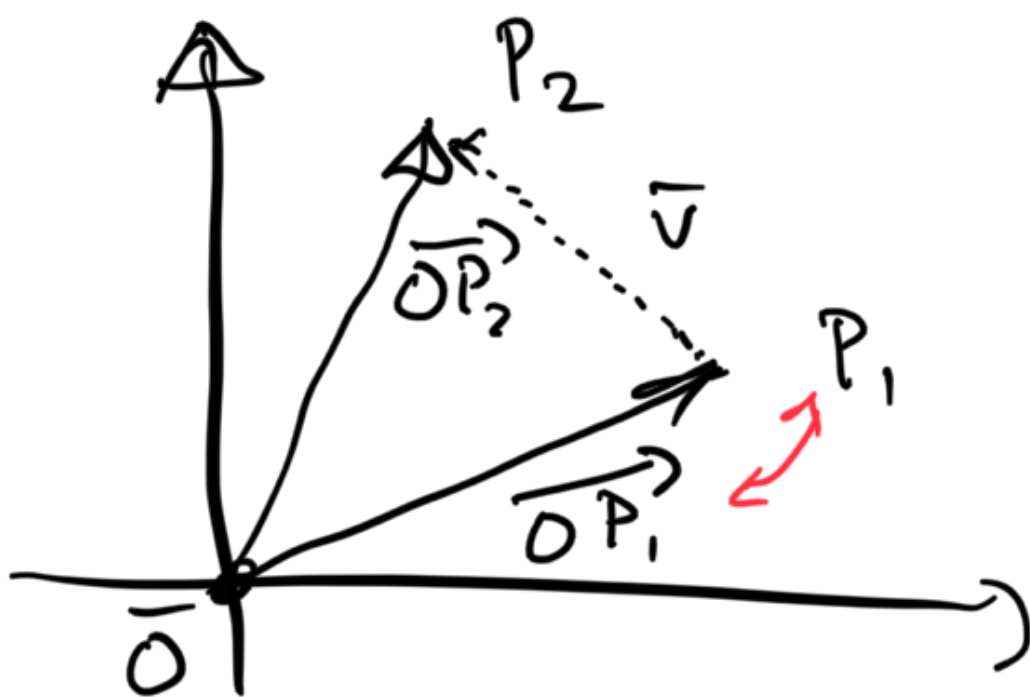
$$\left(\frac{1}{3} \cdot 1, \frac{1}{3} \cdot 2\right) =$$

$$= \left(\frac{1}{3}, \frac{2}{3}\right).$$

Notation for 'riktad ströcker'
 mellan punkterna P_1, P_2
 i planet:

skriv: $\vec{v} = \overrightarrow{P_1 P_2} = (x_2 - x_1, y_2 - y_1)$

$$\vec{v} = \overrightarrow{P_1 P_2} =$$

$$= \overrightarrow{OP_2} - \overrightarrow{OP_1}$$

(ibland)

Ann:

(Att till)

bok: (145111)

$\vec{v}$

$\vec{v}$

v

$\mathbb{R}^n$, $n \geq 1$ något heltal

$$\mathbb{R}^n = \left\{ (x_1, x_2, x_3, \dots, x_n) \text{ s\ddot{o} att} \right. \\ \left. x_1, x_2, \dots, x_n \in \mathbb{R} \right\}.$$

↑
"m\ddot{a}ngden av alla "n l\ddot{e}nga" vektorer

Def: $\vec{u} = (u_1, u_2, \dots, u_n)$, $\vec{v} = (v_1, v_2, \dots, v_n) \in \mathbb{R}^n$ s\ddot{a}gs vara lika

$$\Leftrightarrow u_1 = v_1, u_2 = v_2, \dots, u_n = v_n.$$

Def (vektoraddition): Givet $\vec{u} = (u_1, u_2, \dots, u_n)$ och $\vec{v} = (v_1, v_2, \dots, v_n) \in \mathbb{R}^n$

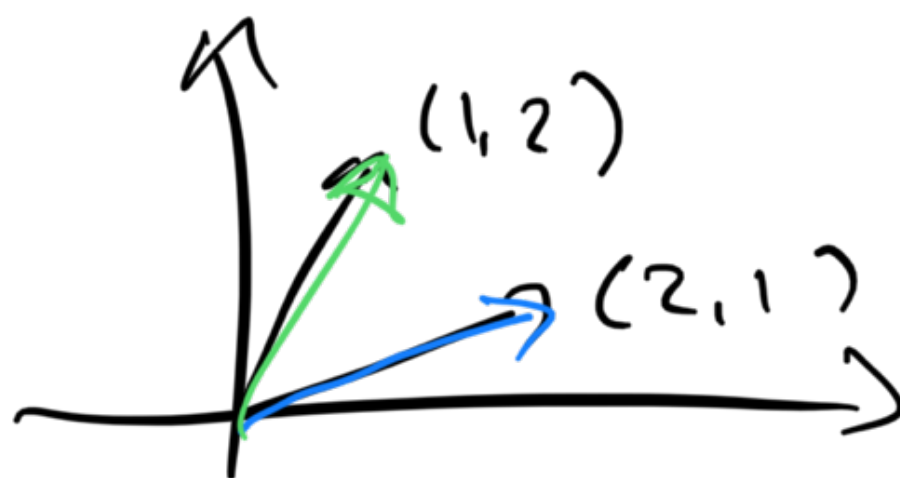
s\ddot{o} definierar vi

$\vec{u} + \vec{v}$ som vektorn

$$\bar{u} + \bar{v} = (u_1 + v_1, u_2 + v_2, \dots, u_n + v_n).$$

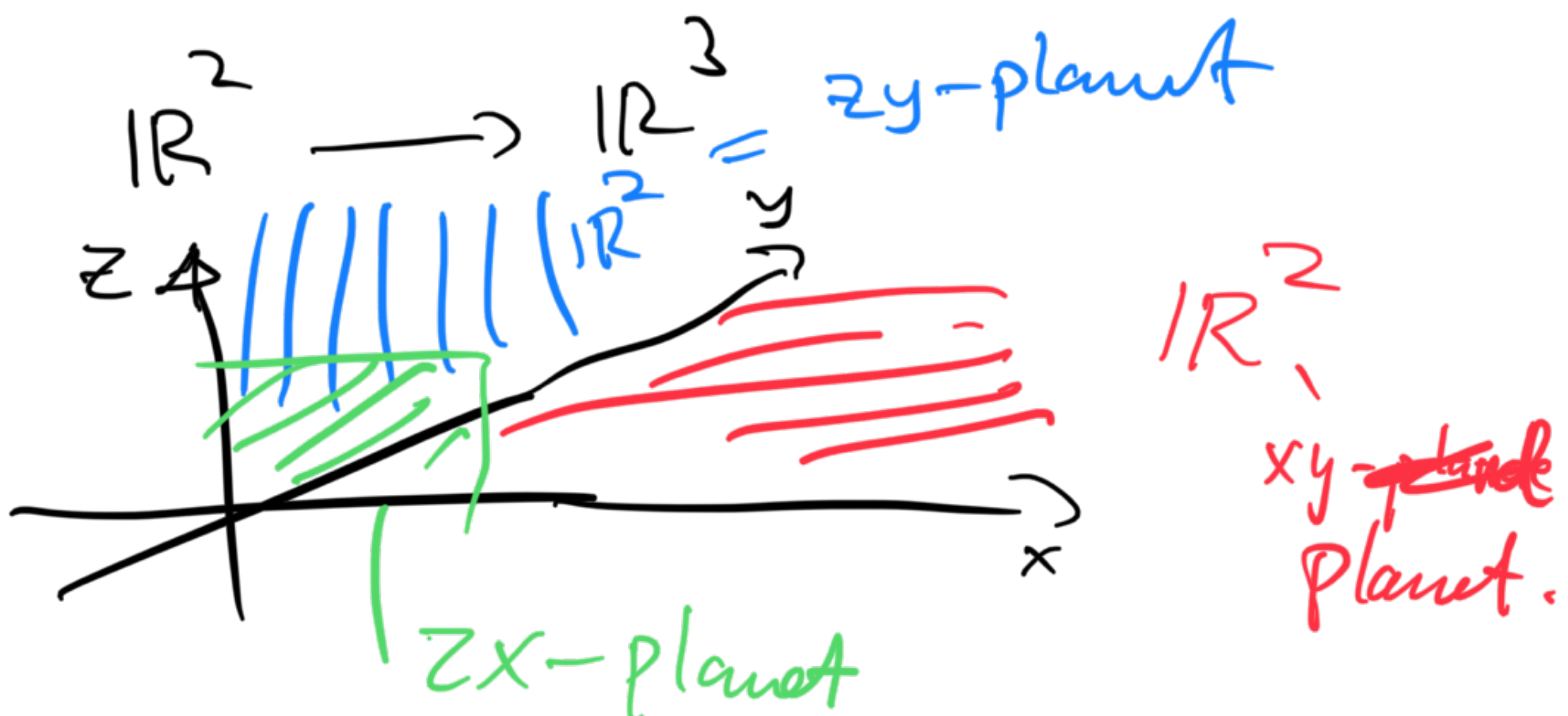
(Anm: se det 1.1.4 för t. $\bar{v}$,
om $\bar{v} \in \mathbb{R}^n$ ~~ist~~
Samt $-\bar{v}$, $\bar{w} - \bar{v}$)

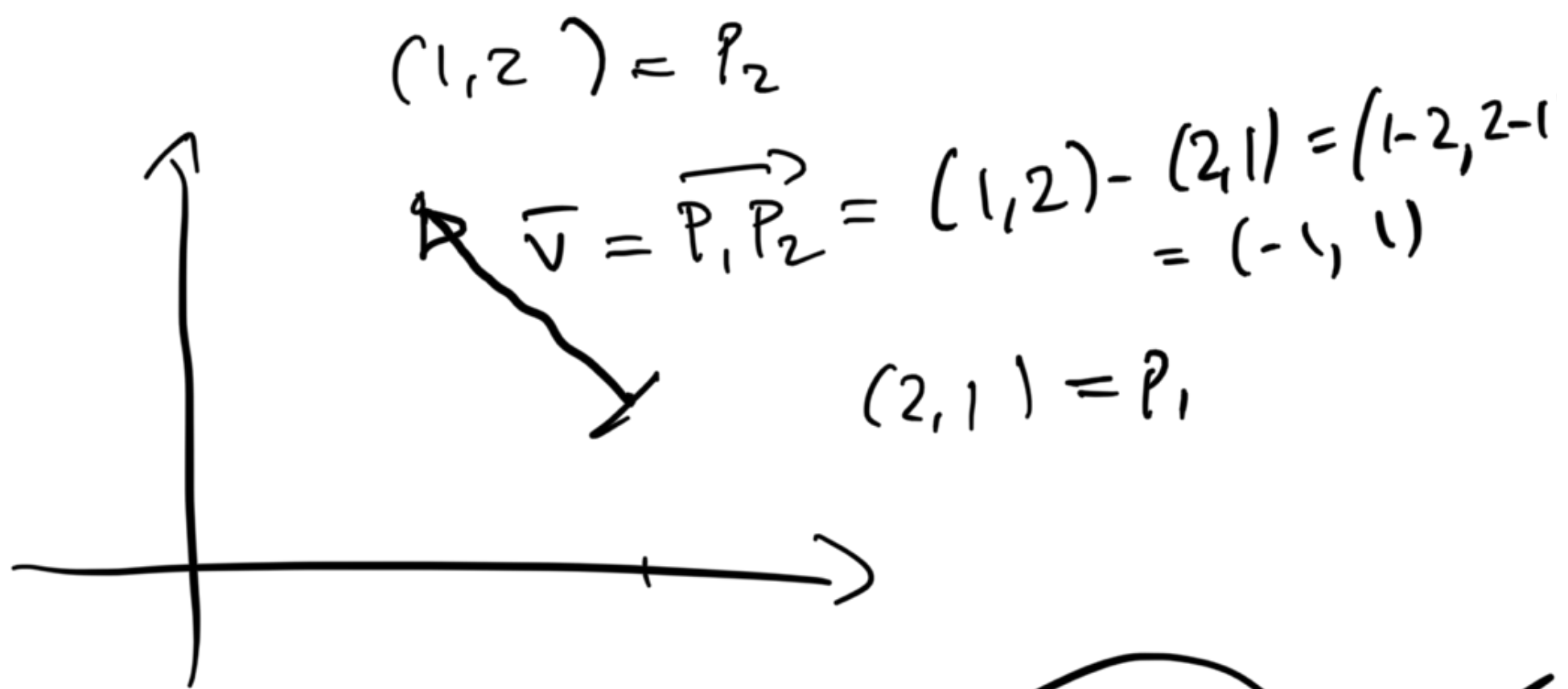
Anm: $(1, 2) \neq (2, 1)$

$\{1, 2\}$
 $= \{2, 1\}$
Men:

$$\underset{\in \mathbb{R}^2}{(1, 2)} = \underset{\in \mathbb{R}^3}{(1, 2, 0)} \quad \text{Nej!}$$

Sats (triviala räkne regler):

Låt $\vec{u}, \vec{v}, \vec{w} \in \mathbb{R}^n$. Då gäller:

a) $\vec{u} + \vec{v} = \vec{v} + \vec{u}$

b) $(\vec{u} + \vec{v}) + \vec{w} = \vec{u} + (\vec{v} + \vec{w})$

$\vdots$ } Se bok!

c) $1 \cdot \vec{u} = \vec{u}$

Öv: visa detta!

Sats 1.1.6:

a) $0 \cdot \vec{v} = \vec{0}$

b) $t \cdot \vec{0} = \vec{0}$

c) $c \cdot \vec{u} = -\vec{v}$

nollvektorn i $\mathbb{R}^n$,
dvs $\vec{0} = (0, 0, 0, \dots, 0)$
 $\uparrow$
n st.

(+änk!)

Def: $\bar{u}, \bar{v} \in \mathbb{R}^n$ är parallella
om det finns $t \in \mathbb{R}$ så
att $\bar{u} = t \cdot \bar{v}$ eller
 $\bar{v} = t \cdot \bar{u}$.

Anm: $\bar{0}$ är parallell
med alla vektorer.

Def: 1.1.8: Vi säger att $\bar{w} \in \mathbb{R}^n$
är en linjär kombination av
givna vektorer $\bar{v}_1, \bar{v}_2, \dots, \bar{v}_k$

Om vi kan hitta skalärer
 $c_1, c_2, \dots, c_k \in \mathbb{R}$ så att

$$\bar{w} = c_1 \cdot \bar{v}_1 + c_2 \cdot \bar{v}_2 + \dots + c_k \cdot \bar{v}_k$$

$$\left(= \sum_{i=1}^k c_i \cdot \bar{v}_i \right).$$

10 ... att ...

Anm/varning: Tre säll van

skrivna $\bar{v} \in \mathbb{R}^n$:

(1) $\bar{v} = (v_1, v_2, \dots, v_n)$.

(2) $\bar{v} = \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \\ \vdots \\ v_n \end{bmatrix}$ (eller $\bar{v} = \begin{pmatrix} v_1 \\ v_2 \\ \vdots \\ v_n \end{pmatrix}$)

es
samma!

det skrivna $\bar{v}$ som
"kolonnvektor".

Varning: finns även radvektor

$\bar{w} = [w_1 \ w_2 \ \dots \ w_n]$

EJ

samma

som $(v_1, v_2, \dots, v_n)$

inga kommatecken!

ORTOGONALITET

Skalarprodukt & ortogonalitet (1.2)

Def: Givet $\bar{v} = (v_1, v_2, \dots, v_n) \in \mathbb{R}^n$

definierar vi längden (eller

normen) av v form

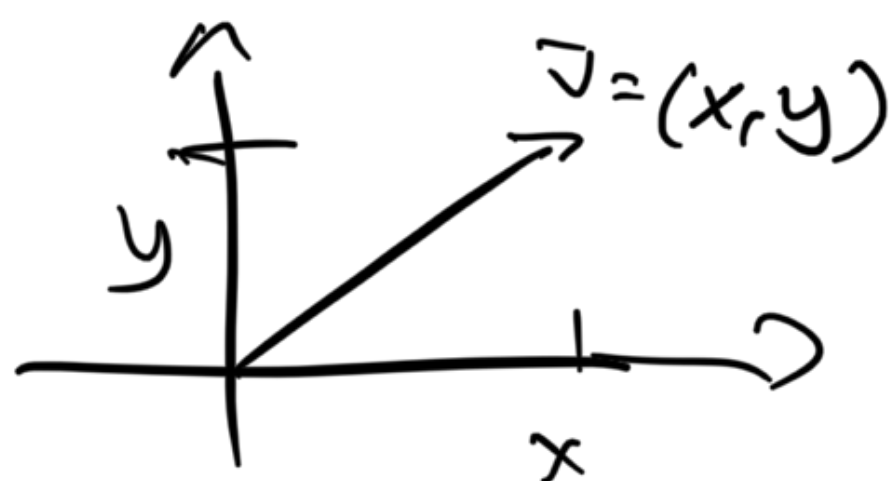
$$|\vec{v}| = \sqrt{v_1^2 + v_2^2 + \dots + v_n^2}$$

(Anm: ibland skriver man $\|\vec{v}\|$.)

Ex: $\vec{v} = (x, y) \Rightarrow$

$$|\vec{v}| = \sqrt{x^2 + y^2}$$

Pythagoras!

Egenskaper (se sats 1.2.2)

• $|\vec{v}| \geq 0$

• $|\vec{v}| = 0 \Leftrightarrow \vec{v} = \vec{0}$

• $|t \cdot \vec{v}| = |t| \cdot |\vec{v}|$

(bättre?: $\|t \cdot \vec{v}\| = |t| \cdot (\|\vec{v}\|)$)

abs. belopp

norm

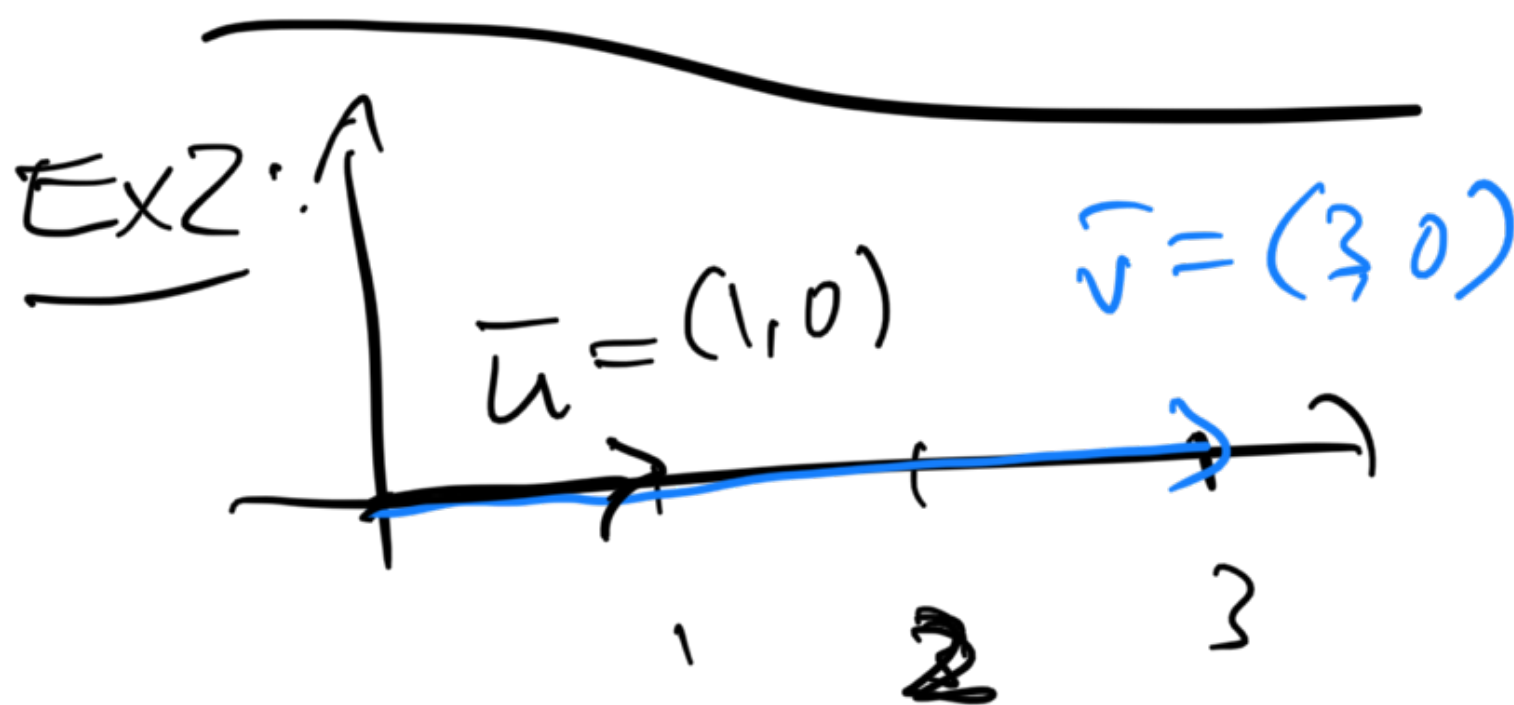
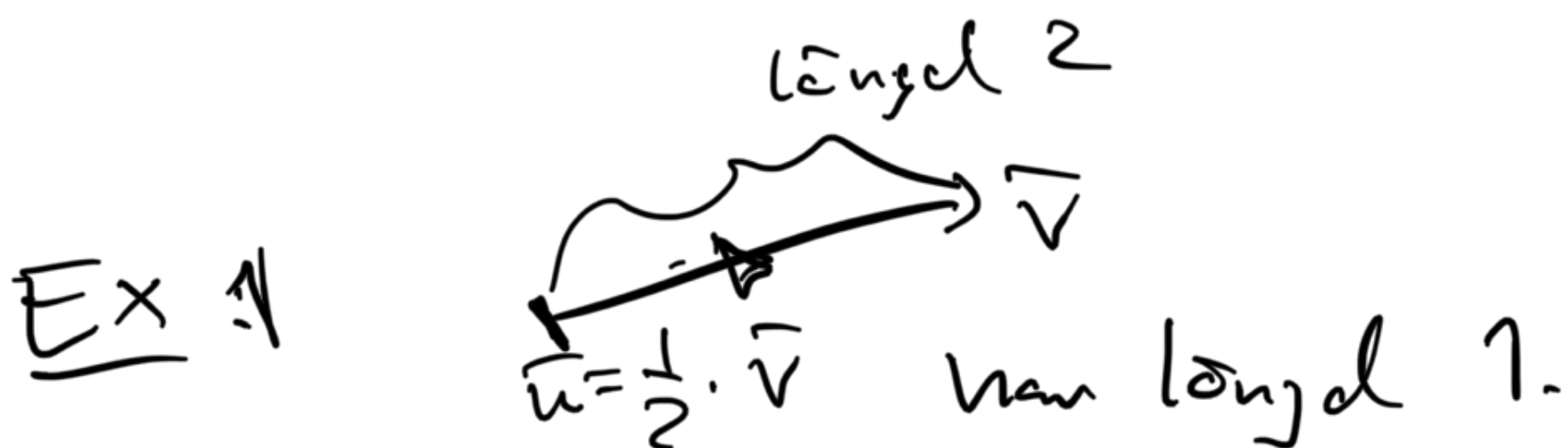
• Vi säger att $\vec{v} \in \mathbb{R}^n$ är en

enhets vektor om $|\vec{v}| = 1$.

Anm: Om $\vec{v} \neq \vec{0}$ så $\vec{u}$

$$\vec{u} = \left(\frac{1}{|\vec{v}|} \right) \cdot \vec{v} \quad \text{en enhets-vektor.}$$

$\in \mathbb{R}$

$$\vec{u} = \frac{1}{|\vec{v}|} \cdot \vec{v} = \frac{1}{\sqrt{3^2 + 0^2}} \cdot (3, 0)$$

$$= \frac{1}{3} \cdot (3, 0) = (1, 0).$$

Standardenhetsvektorer:

För $\mathbb{R}^2$: $\vec{e}_1 = (1, 0)$, $\vec{e}_2 = (0, 1)$

För $\mathbb{R}^3$: $\bar{e}_1 = (1, 0, 0)$, $\bar{e}_2 = (0, 1, 0)$
 $\bar{e}_3 = (0, 0, 1)$

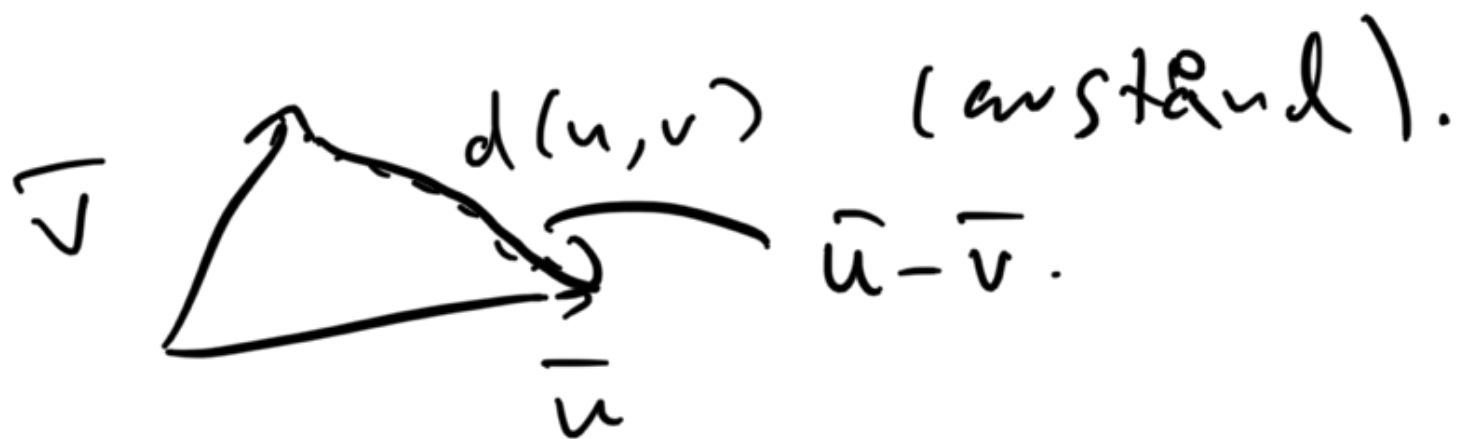
~~För~~ $\mathbb{R}^n$: tänk!

Ex: Givet $\bar{v} = (x, y) \in \mathbb{R}^2$
 kan vi skriva $\bar{v}$ som
li-j. kombination av $\bar{e}_1$ & $\bar{e}_2$:

$$(x, y) = x \cdot (1, 0) + y \cdot (0, 1) \\ = x \cdot \bar{e}_1 + y \cdot \bar{e}_2.$$

Avstånd mellan $\bar{u}, \bar{v} \in \mathbb{R}^n$:

$$d(\bar{u}, \bar{v}) = |\bar{u} - \bar{v}|.$$

Ex: $\bar{u} = (3, 2)$, $\bar{v} = (1, 1)$

$$\Rightarrow d(\bar{u}, \bar{v}) = |(3, 2) - (1, 1)|$$

$$= |(3-1, 2-1)| = |(2, 1)|$$

$$= \sqrt{2^2 + 1^2} = \sqrt{5}.$$

Se sats 1.2.4 för lite info om $d(\bar{u}, \bar{v})$.

Skalarprodukten:

Def: Givet $\bar{u}, \bar{v} \in \mathbb{R}^n$
definieras vi skalarprodukten

$\bar{u} \cdot \bar{v}$ som:

$$\bar{u} \cdot \bar{v} = u_1 v_1 + u_2 v_2 + \dots + u_n v_n$$

Geometrisk tolkning i $\mathbb{R}^2/\mathbb{R}^3$:

$$\bar{u} \cdot \bar{v} = \cos(\theta) \cdot |\bar{u}| \cdot |\bar{v}|.$$

(*)

Anm: för $n \geq 4$ kan vi använda
... att definiera vinkel!

(*) för alla $u, v \in \mathbb{R}^n$

$$\text{Notera: } \bar{u} \cdot \bar{u} = u_1 \cdot u_1 + u_2 \cdot u_2 + \dots + u_n \cdot u_n \\ = \sum_{i=1}^n u_i^2 = |\bar{u}|^2$$

$$\Rightarrow |\bar{u}| = \sqrt{\bar{u} \cdot \bar{u}}$$

Ö: Se sats 1.2.6 & 1.2.7
för lite trevliga räkne
regler. (tex: $\bar{u} \cdot \bar{v} = \bar{v} \cdot \bar{u}$)

Def: $\bar{u}, \bar{v} \in \mathbb{R}^n$ sägs vara

ortogonala om $\bar{u} \cdot \bar{v} = 0$.

(tolkning: $\bar{u}, \bar{v}$ är "vinkelräta"
eller ~~är~~ någon av
dem är $= \bar{0}$.)

$$\bar{u} \cdot \bar{v} = 0 \Rightarrow \bar{u} \perp \bar{v}$$

om $\bar{u} \neq \bar{0}, \bar{v} \neq \bar{0}$.

Vi säger att $\bar{u}_1, \bar{u}_2, \dots, \bar{u}_n$

är ortogonala om

$\bar{u}_i, \bar{u}_j \quad (i \neq j)$ är

ortogonala för alla $i \neq j$?

Om dessutom $|\bar{u}_1| = |\bar{u}_2| = \dots = |\bar{u}_n| = 1$

sågs vektorerna vara

ortonormala.

$\bar{u}, \bar{v}$ ortogonala:

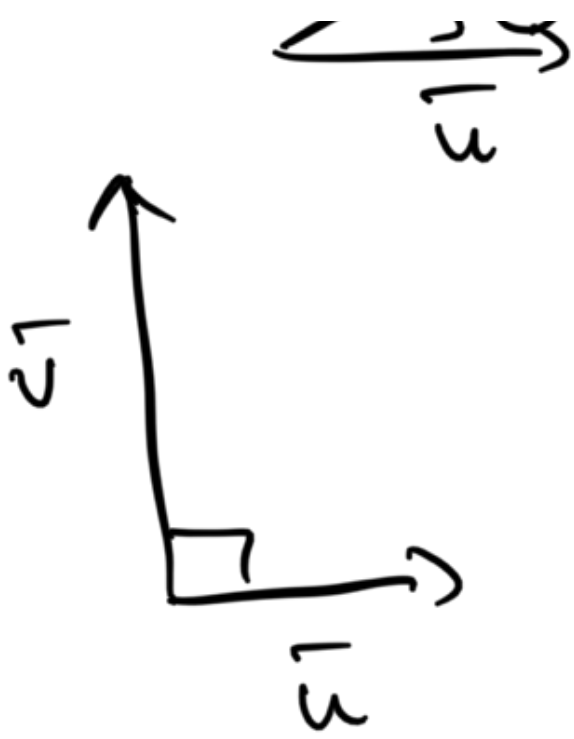
$$\bar{u} \cdot \bar{v} = 0$$

Ex: $(i \mid \mathbb{R}^2)$:

ej ortogonala
 $\bar{u} \cdot \bar{v} \neq 0$

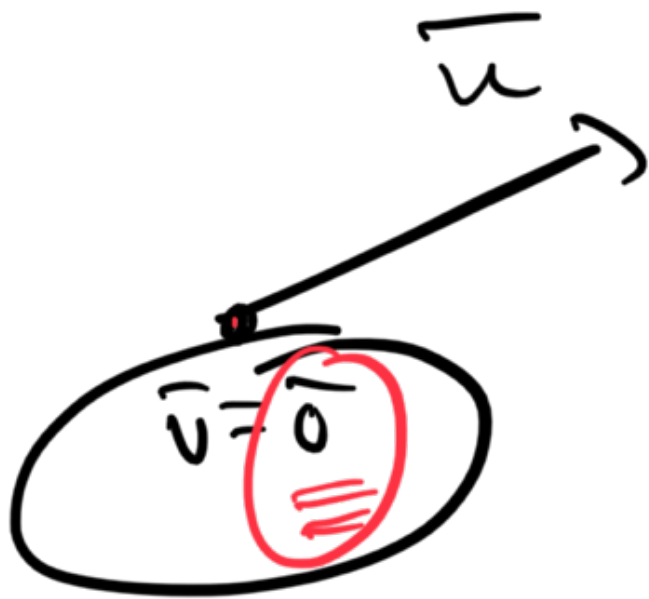
$$0 \neq \pm 90^\circ$$

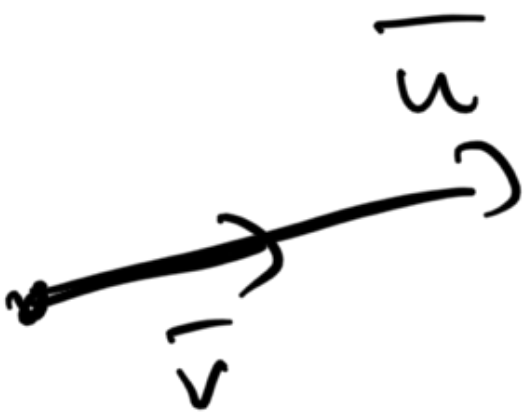
$\bar{u}, \bar{v}$ orthogonal

orthogonal.

$\bar{u}, \bar{v}$ orthogonal

$\bar{u}, \bar{v}$ are orthogonal

$$(1, 2) \cdot (0, 0) = 1 \cdot 0 + 2 \cdot 0 = 0$$